



کامل ترین مرجع امتحانات نہایی



ادبیات فارسی

محمد حسنی



چند سالی است که اثر چند درصدی (!) معدّل در کنکور سراسری و افزایش هر ساله‌ی آن، دانش‌آموزان را به تلاش بیش‌تر جهت کسب معدّل بالاتر واداشته است. شاید همه با این نظر موافق باشند که بهترین راه آماده شدن برای آزمون‌های نهایی، مرور و بررسی همه‌ی سؤالات مطرح‌شده در سال‌های اخیر است. اما متأسفانه در بازار رنگارنگ کتاب هنوز چنین مرجع کامل و دقیقی که بتوان با اطمینان به آن اتکا کرد نیامده است.

بر این اساس مهر و ماه با تلاشی مضاعف، مجموعه‌ی کامل چهارده جلدی **مرجع نهایی** سال سوم را با ویژگی‌های زیر فراهم کرده است:

۱ تمامی سؤالات طرح‌شده در این مجموعه همگی از آزمون‌های نهایی در دهه‌ی اخیر هستند.

بنابراین با داشتن این مجموعه مطمئن باشید تمامی سؤالات طرح‌شده در آزمون‌های نهایی را خواهید داشت.

۲ سؤالات به صورت موضوعی منطبق بر عناوین کتاب درسی یا عناوین آزمون‌ها دسته‌بندی شده‌اند. مثلاً در درس ادبیات و دین و زندگی سؤالات به صورت خط به خط کتاب درسی چیده شده‌اند و در درسی مثل زبان فارسی قالب کتاب همان قالب آزمون است. در درسی مثل عربی یک سری سؤالات درس به درس و یک‌سری (مطابق با آزمون) ترکیبی چیده شده‌اند. در پایان هر کتاب هم چند دوره از امتحانات به صورت کامل همراه با بارم‌بندی آمده است تا با ساختار کلی و چیدمان امتحان آشنا شوید و بتوانید در آموخته‌های خود را بسنجید.

بنابراین برای مرور مطالب در هر درس با روشی متفاوت و اصولی نسبت به بقیه‌ی دروس مواجه می‌شوید که تسلط شما را بر مفاهیم کتاب و آزمون در زمان کم بالا ببرد.

۳ تمامی سؤالات به صورت مختصر و مفید پاسخ داده شده‌اند.

بنابراین فرصت دارید درستی معلومات خود را به بهترین وجه محک بزنید.

۴ این مجموعه صرفاً سؤال و پاسخ نیست در جای جای آن (بسته به ضرورت و نه زیاده‌گویی!) مشاوره‌های تخصصی آن درس آمده است تا خود را در متن کار تنها نبینید. در ابتدای کتاب هم توصیه‌های کلی مشاوره‌ای، نحوه‌ی بارم‌بندی و ... آمده که توصیه می‌کنیم حتماً آن را مطالعه کنید.

پس این مشاوره‌ها را جدی بگیرید و ایده‌های طرح‌شده را عملی کنید تا با آرامش و اطمینان در جلسه اطمینان شرکت کنید.

۵ چون این مجموعه به صورت موضوعی آماده شده است، در ضمن تدریس معلّم در طی سال نیز بسیار کارآمد خواهد بود، البته همان طور که گفته شد برای آمادگی قطعی و آشنایی همه‌جانبه‌ی شما عزیزان، در انتهای کتاب چند آزمون به همراه کلید تصحیح آورده‌ایم.

بنابراین با نحوه‌ی نمره‌دهی و تصحیح اوراق نیز آشنا می‌شوید.

در پایان، امیدوارم این مجموعه‌ی ارزشمند، گامی در جهت کاهش دغدغه‌های آموزشی شما عزیزان باشد.



مقدمه‌ی مؤلف

کتابی که پیش روی شما عزیزان قرار گرفته مجموعه‌ای است از سؤالات امتحانات نهایی درس ادبیات فارسی (۳) که در بازه‌های زمانی دی‌ماه، خردادماه و یا شهریورماه از سال ۸۱ تا ۹۲ برگزار شده‌اند و در این کتاب به صورت درس به درس همراه با پاسخ‌نامه‌ی تشریحی (بر اساس راهنمای تصحیح سازمان آموزش و پرورش) گرد آمده است. از آن‌جا که مباحث ادبیات فارسی (۳) شامل شش دسته‌ی کلی و جداگانه با عنوان «معنی و مفهوم شعر و نثر»، «واژگان»، «خودآزمایی»، «دانش‌های ادبی»، «درک مطلب»، «حفظ شعر» است و سؤالات امتحانی آن در همین شش عنوان تفکیک می‌شود، در کتاب حاضر نیز، تمامی سؤالات مربوط به هر درس، به همین شکل دسته‌بندی شده و پاسخ‌نامه‌ی آن‌ها نیز به طور یک‌جا در بخش دوم کتاب آمده است. علاوه بر این، قسمت انتهایی کتاب، شامل چهار دوره از آزمون‌های نهایی همراه با پاسخ‌نامه‌ی دقیقشان است که هم شما را با ساختار و چینش سؤالات امتحانی آشنا می‌کند و هم مجموعه‌ای کامل از سؤالات ادبیات فارسی (۳) را همراه با بارم‌بندی در اختیاران می‌نهد تا پس از مطالعه‌ی کتاب، آموخته‌هایتان را با این سؤالات جامع و یک‌جا بسنجید.

لازم به ذکر است به مطالبی که در صفحات بعد با عنوان «تکات مشاوره‌ای» آمده توجه ویژه نشان دهید و رهنمودهایش را به کار ببندید تا در این صورت به نتیجه‌ی مطلوب و دل‌خواه برسید. امید است گردآوری این مجموعه تلاشی کوچک در راه پیروزی و موفقیت شما دانش‌آموزان عزیز و سخت‌کوش در امتحانات نهایی باشد.

لازم است از تمامی عزیزانی که در تدوین و آماده‌سازی این مجموعه ما را یاری کردند سپاس‌گزاری کنیم؛ به ویژه تشکر و قدردانی می‌کنیم از:

جناب آقای احمد اختیاری مدیر محترم انتشارات مهرماه که زمینه‌ی چاپ این اثر را فراهم کردند؛

جناب آقای حمزه نصراللهی مدیر محترم گروه زبان و ادبیات فارسی که با رهنمودهای ارزنده‌شان در رفع نقائص این مجموعه ما را یاری کردند؛

جناب آقای محمد نصیری مدیر محترم تألیف سری کتاب‌های مرجع نهایی؛

سرکار خانم سمیه جباری مدیر محترم واحد تولید انتشارات؛

سرکار خانم سمیه طاهرخانی مدیر پروژه و صفحه‌آرای کتاب و نیز سرکار خانم فاطمه بخششی حروف‌چین این مجموعه؛

و تشکر ویژه از جناب آقای رضا باغبانی، طراح جلد کتاب و نیز جناب آقای ابوالفضل ولدی که در به ثمر رسیدن این اثر نقشی ویژه داشتند.

سربلند و پیروز باشید

محمد حسن‌لی

فهرست

بخش اول

۹	درس اول	?
۱۲	درس دوم	?
۱۴	درس سوم	?
۱۶	درس چهارم	?
۱۷	درس پنجم	?
۱۸	درس ششم	?
۲۰	درس هفتم	?
۲۲	درس هشتم	?
۲۴	درس نهم	?
۲۶	درس دهم	?
۲۷	درس یازدهم	?
۲۸	درس دوازدهم	?
۳۰	درس سیزدهم	?
۳۳	درس چهاردهم	?
۳۵	درس پانزدهم	?
۳۷	درس شانزدهم	?
۳۹	درس هفدهم	?
۴۱	درس هجدهم	?
۴۱	درس نوزدهم	?
۴۴	درس بیستم	?
۴۵	درس بیست و یکم	?
۴۶	درس بیست و دوم	?
۴۶	پاسخنامه‌ی تشریحی	

پیوست‌ها

۶۸	آزمون‌های نهایی اخیر
۸۰	پاسخنامه‌ی تشریحی آزمون‌های نهایی اخیر



نکات مشاوره‌ای

دانش‌آموز عزیز!

در امتحان نهایی درس ادبیات فارسی (۳) با شش تیپ سؤال روبه‌رو هستی که به ترتیب، در شش بخش جداگانه به این صورت طرح می‌شود: الف) معنی و مفهوم شعر و نثر ب) واژگان پ) خودآزمایی ت) دانش‌های ادبی ث) درک مطلب ج) حفظ شعر

الف) معنی و مفهوم شعر و نثر

سؤالات این بخش که مهم‌ترین بخش از سؤالات درس ادبیات (۳) در امتحان نهایی است و همواره به طور دقیق، ۶ نمره از مجموع ۲۰ نمره امتحان به آن اختصاص دارد شامل چند عبارت، بیت یا مصراع از متن درس‌های کتاب است که باید آن‌ها را به نثر روان برگردانی یا معنی کنی. توجه داشته باش که سؤالات این مبحث نسبت به پنج بخش دیگر، بیش‌ترین بارم و اهمیت را دارد و کسب نمره‌ی قابل توجه از این بخش، به طور چشمگیر در کل نمره‌ات تأثیر دارد.

ب) واژگان

در این بخش نیز، چند عبارت، بیت و یا مصراع از متن درس‌های کتاب انتخاب می‌کنند و در هر کدام نیز، یک واژه مشخص می‌شود تا معنی دقیق آن‌ها را با توجه به آن عبارت و یا شعر بنویسی. از کل نمره‌ی مربوط به درس ادبیات (۳)، ۲ نمره به سؤالات این بخش اختصاص دارد که همانند بخش «حفظ شعر»، از نظر بارم‌بندی، کم‌ترین میزان نمره را دربرمی‌گیرد.

پ) خودآزمایی

سؤالات این بخش، چنان‌که از نامش پیداست مجموعه سؤالی است که طراح از مجموع خودآزمایی‌های کتاب درسی گزینش کرده تا تو و هم‌درسانت را محک بزند. این سؤالات شامل سؤالات تحلیلی، حفظی، مفهومی، ارتباط معنایی یک بیت با ابیات دیگر، معنای واژه یا عبارت در بیت یا مصراع و ... است. می‌توان گفت که این بخش، مجموعه‌ای جامع از مهم‌ترین خودآزمایی‌های کتاب درسی است که همه‌ی سؤالات مهم و مدنظر طراحان سؤال را پوشش می‌دهد.

ت) دانش‌های ادبی

این دسته از سؤالات مربوط است به سؤال درباره‌ی مباحث تاریخ ادبیات (زندگی و اندیشه و آثار اشخاص) و درآمدهای کتاب‌های درسی، آرایه‌های ادبی موجود در بیت‌ها و عبارات و نظایر آن که به صورت‌های جای خالی، چندگزینه‌ای و یا سؤالاتی با پاسخ تشریحی مطرح می‌شود. از نظر بارم‌بندی نیز، ۳ نمره به این دسته از سؤال‌ها اختصاص دارد.

ث) درک مطلب

در این دسته از سؤالات که پس از سؤالات معنی و مفهوم، بیش‌ترین اهمیت را دارند و با پاسخ دادن درست و دقیق به آن‌ها می‌توانی به ۴ نمره از کل نمره‌ی امتحان برسی، مفهوم و منظور کلی برخی بیت‌ها و عبارت‌های درسی و یا مفهوم برخی ترکیبات (چه کنایی و چه غیرکنایی و ...) خواسته می‌شود. پس به کلمات و ترکیباتی که در متن درس‌ها نماد یا استعاره‌اند و یا مفهوم کنایی دارند توجه ویژه داشته باش.

نکات مشاوره‌ای



ج) حفظ شعر

در این مبحث با بیت‌ها یا مصراع‌هایی روبه‌رو هستی که از دل شعرهای حفظی موجود در کتاب درسی انتخاب شده‌اند و بخشی از آن‌ها به صورت جای خالی یا نقطه‌چین آمده که باید با کلمات و عبارات مناسب و درست آن‌ها را تکمیل کنی. بارمی هم که همواره برای این دسته از سؤالات در نظر گرفته می‌شود، ۲ نمره است. اگرچه برای تکمیل بیت‌ها یا مصراع‌ها لازم است که همه‌ی شعرهای مورد سؤال را از حفظ باشی، اما با توجه به این که بیت‌های مورد سؤال، اغلب همان بیت‌هایی است که در بخش حفظ شعر در این کتاب آمده، با مطالعه‌ی دقیق آن‌ها می‌توانی نمره‌ی این بخش را به دست بیاوری.

آخر خط

۱ از آن‌جا که چیدمان سؤالات موجود در همه‌ی درس‌ها و بخش‌های کتاب حاضر، به ترتیب سطر به سطر مطالب کتاب درسی تنظیم شده، می‌توان گفت خواندن سؤالات و یادگیری پاسخ‌هایشان، خود، نوعی آموزش سطر به سطر مباحث به شمار می‌رود که قطعاً در کم‌ترین زمان، بهترین نتیجه را نیز برایت به ارمغان می‌آورد.

۲ پاسخ‌های سؤالات، عیناً بر مبنای راهنمای تصحیح سازمان آموزش و پرورش است؛ بنابراین، ضمن یادگیری پاسخ درست سؤالات، شیوه‌ی پاسخ‌گویی به سؤالات زبان فارسی را نیز مدنظر داشته باش تا در جلسه‌ی امتحان، بر همان شیوه و مبنا عمل کنی.

۳ پاسخ سؤالات را خوش خط بنویس و دقت داشته باش که به آن چیزی پاسخ دهی که مورد سؤال قرار گرفته؛ یعنی از زیاده‌گویی‌های بی‌جا و بی‌ربط بپرهیز؛ اما در عین حال، اگر جواب سؤال را نمی‌دانی، آن را بی‌پاسخ رها نکن؛ هرچه می‌دانی در جواب آن سؤال بنویس زیرا ممکن است با همان پاسخ ناقص، اولاً حتی بخش کمی از نمره را دریافت کنی (که غنیمت است) و ثانیاً اگر دبیری که برگه‌ی تو را تصحیح می‌کند قصد نمره دادن (ارفاق) به تو را داشته باشد، بتواند این کار را انجام دهد.

۴ در قسمت انتهایی کتاب، با عنوان «پیوست‌ها» ۴ دوره از آزمون‌های نهایی اخیر شامل آزمون‌های خردادماه ۹۰، خردادماه ۹۱، شهریورماه ۹۱ و خردادماه ۹۲ همراه با پاسخ‌نامه‌ی دقیق آمده است که هم شکل و ساختار و چینش سؤالات امتحانی را - پیشاپیش - به تو نشان می‌دهد و هم مجموعه‌ی کاملی از سؤالات ادبیات فارسی (۳) به همراه بارم‌بندی است تا پس از مطالعه‌ی کتاب یا بخش‌هایی از آن، خودت را با این سؤالات جامع و یک‌جا محک بزنی و آموخته‌هایت را بسنجی.

۵ در نظر داشته باش که لازمه‌ی رسیدن به نمره‌ی عالی، در درجه‌ی اول، تسلط بر مطالب کتاب درسی است و کتاب حاضر به عنوان مکمل آموزشی است؛ اما در صورتی که وقت کمی برای مطالعه داری و در چنین بازه‌ی زمانی ناچیزی فرصت خواندن کتاب درسی را نداری، مطمئناً با اعتماد و تکیه بر سؤال‌ها و پاسخ‌های دسته‌بندی‌شده در این کتاب و مطالعه‌ی دقیق آن، می‌توانی به نتیجه‌ی بسیار مطلوبی برسی.

فصل اول

انواع ادبی (۱)

ادبیات حماسی

ت دانش‌های ادبی:

60. دو مورد از زمینه‌های اصلی حماسه را فقط نام ببرید. (شهریور 83)
61. وجود انسانی با توانایی‌های جسمی و روحی برجسته، بیانگر کدامیک از زمینه‌های حماسه است؟ (فرداد 88)
- الف) ملی (ب) خرق عادت (ج) داستانی (د) قهرمانی
62. وجود سیمرغ، دیو سفید و اسفندیار رویین‌تن در شاهنامه، به کدام زمینه‌ی حماسه اشاره دارد؟ (شهریور 84 و 86 و 87 و 89)

درس دوم: رزم رستم و اسفندیار

الف معنی و مفهوم شعر و نثر:

63. هم‌آورد آمد، برآرای کار (فرداد 89)
64. نهاد آن کلاه کی‌ای بر سرش (دی 89، شهریور 86)
65. بباشد به کام تو خون ریختن / ببینی تکاپوی و آویختن (دی 84)
66. نهادند پیمان دو جنگی که کس / نباشد بر آن جنگ فریادرس (دی 86)
67. ز نیروی اسپان و زخم سران / شکسته شد آن تیغ‌های گران (دی 87)
68. همی زور کرد این بر آن آن بر این / نجنبید یک شیر بر پشت زین (شهریور 82)
69. پراگنده گشتند ز آوردگاه / غمی گشته اسپان و مردان تباه (فرداد 88)
70. ز نیرنگ زالی بدین سان دُرُست (شهریور 83 و 88، دی 86)
71. ز نیرنگ زالی بدین سان دُرُست / وگر نه که پایت همی گور جُست (فرداد 85، شهریور 87)
72. خرد را مکن با دل اندر مَغاک (شهریور 84 و 89)
73. بترس از جهاندار یزدان پاک / خرد را مکن با دل اندر مَغاک (فرداد 83)
74. لایه‌ی رستم در اسفندیار کارگر نیفتاد (دی 89، شهریور 85 و 90)
75. به بادافره این گناهیم مگیر (فرداد 82 و 84)
76. به بادافره این گناهیم مگیر / تویی آفریننده‌ی ماه و تیر (دی 85 و 88)
77. همی جنگ و مردی فروشد همی (فرداد 86)
78. بزد تیر بر چشم اسفندیار / سیه شد جهان پیش آن نامدار (شهریور 85)
79. خم آورد بالای سرو سَهی (فرداد 87)

ب واژگان:

80. بر آن باره‌ی پیل پیکر نشست (شهریور 85)
81. هم‌آورد آمد، برآرای کار (دی 83 و 88)
82. چنین گفت رستم به آواز سَخْت / که: ای شاه شادان دل و نیک‌بخت (شهریور 81)
83. بترس از جهاندار یزدان پاک / خرد را مکن با دل اندر مَغاک (فرداد 81 و 84، دی 81)
84. لایه‌ی رستم کارگر نیفتاد. (فرداد 83)
85. به بادافره این گناهیم مگیر (فرداد 89)
86. خم آورد بالای سرو سَهی (شهریور 90)



پ خودآزمایی:

87. با توجه به بیت «بیامد چنان تا لب هیرمند / همه دل پر از باد و لب پر ز پند» مصراع دوم بیانگر چه حالت‌هایی است؟

(دی 81 و 87، شهریور 83، فرورد 84)

(شهریور 81)

88. در بیت زیر «پیر» و «جوان» چه کسانی هستند؟

«چو نزدیک گشتند، پیر و جوان / دو شیر سرافراز و دو پهلوان»

(فرورد 90)

89. معادل امروزی «گران» در بیت زیر چیست؟

«ز نیروی اسپان و زخم سران / شکسته شد آن تیغ‌های گران»

(شهریور 86)

90. در بیت «ز نیروی اسپان و زخم سران / شکسته شد آن تیغ‌های گران» شاعر دلیل شکسته شدن شمشیرها را چه می‌داند؟

(شهریور 89)

91. در بیت زیر، مقصود فردوسی از «سگری» و «مرد پرخاشخ» به ترتیب چه کسانی است؟

«فراموش کردی تو سگری مگر / کمان و بر مرد پرخاشخ»

(فرورد 88)

92. در بیت: «بترس از جهاندار یزدان پاک / خرد را مکن با دل اندر مفاک» رستم چه توصیه‌ای به اسفندیار می‌کند؟

(شهریور 90، دی 86، فرورد 82)

93. در بیت «تو با من به بیداد کوشی همی / دو چشم خرد را بپوشی همی» مفهوم کنایی مصراع دوم چیست؟

(فرورد 89)

94. معادل امروزی «بپیچم» را در بیت زیر بنویسید.

«که چندین بپیچم که اسفندیار / مگر سر بپیچاند از کارزار»

(شهریور 85)

95. معادل امروزی «بپیچم» و «بپیچاند» در بیت: «که چندین بپیچم که اسفندیار / مگر سر بپیچاند از کارزار» چیست؟

(فرورد 82)

96. در بیت زیر مفهوم کلمات مشخص شده را بیان کنید.

«که چندین بپیچم که اسفندیار / مگر سر بپیچاند از کارزار»

ت دانش‌های ادبی:

(فرورد 83)

97. در بیت: «چو شد روز، رستم بپوشید گبر / نگهبان تن کرد بر گبر ببر» جناس را بیابید.

(شهریور 83)

98. در بیت زیر دو آرایه‌ی ادبی نام ببرید.

«به سان پلنگی که بر پشت گور / نشیند برانگیزد از گور شور»

(دی 81 و 82 و 86، فرورد 84)

99. در بیت زیر شاعر از چه آرایه‌ای برای خلق صحنه‌ی حماسی استفاده کرده است؟

«خروش آمد از باره‌ی هر دو مرد / تو گفتی بدرید دشت نبرد»

ث درک مطلب:

(شهریور 88)

100. با توجه به ابیات زیر:

«چو بشنید اسفندیار این سخن / از آن شیر پرخاش جوی کهن

بخندید و گفت: اینک آراستم / بدان گه که از خواب برخاستم»

الف) منظور از «شیر پرخاش جوی کهن» کیست؟

ب) شیوه‌ی بیان بیت دوم چگونه است؟

(فرورد 86)

101. در ابیات:

«چو نزدیک گشتند، پیر و جوان / دو شیر سرافراز و دو پهلوان

خروش آمد از باره‌ی هر دو مرد / تو گفتی بدرید دشت نبرد»

الف) مقصود از «جوان» چه کسی است؟

ب) در بیت دوم کدام یک از زمینه‌های حماسه دیده می‌شود؟

(فرورد 81)

102. با توجه به ابیات زیر به سؤال زیر پاسخ دهید:

«چنین پاسخ آوردش اسفندیار / که چندین چه گویی چنین نابه‌کار

چه باید مرا جنگ زابلستان؟ / وگر جنگ ایران و کابلستان؟

مبادا چنین هرگز آیین من / سزا نیست این کار در دین من»

- چه کسی از جنگ دو سپاه راضی نیست؟ چرا؟

(شهریور 82)

103. مفهوم مصراع دوم بیت مقابل چیست؟ «که ایرانیان را به کشتن دهم / خود اندر جهان تاج بر سر نهم»

(فرورد 87)

104. با توجه به بیت «همی زور کرد این بر آن بر این / نجنبید یک شیر بر پشت زین»، مصراع دوم بیانگر چیست؟

(شهریور 87)

105. با توجه به بیت «فراموش کردی تو سگری مگر / کمان و بر مرد پرخاشخ»، «مرد پرخاشخ» کیست؟

(دی 85، شهریور 83، دی 84)

253. با توجه به عبارت زیر، چرا «قاضی بست» از پذیرفتن زر امتناع کرد؟

«مرا چه افتاده که زر کسی دیگر برد و شمار آن به قیامت مرا باید داد؟»

(فرداد 86، فرداد 85)

254. در عبارت «آن چه دارم از اندک مایه خطام دنیا حلال است و کفایت است و به هیچ زیادت حاجتمند نیستم.»

الف) منظور از «خطام دنیا» چیست؟

ب) گوینده‌ی عبارت از چه فضیلتی برخوردار است؟

درس هفتم: بیهقی و هنر نویسندگی او

الف) معنی و مفهوم شعر و نثر:

(فرداد 90)

255. آنگاه لاف زدی که فلان را من فروگرفتم.

(شهریور 81، فرداد 89)

256. حسنگ پیدا آمد، بی‌بند؛ جبه‌ای داشت حبری‌رنگ با سیاه می‌زد، خلق گونه.

(فرداد 83)

257. حسنگ پیدا آمد، بی‌بند؛ جبه‌ای داشت حبری‌رنگ با سیاه می‌زد و ردایی سخت پاکیزه.

(شهریور 85)

258. در راه، امیر بر چند تن بگذشت که اسبان می‌کشیدند و می‌گریستند.

(دی 81)

259. بوسهل زوزنی بر خشم خود طاقت نداشت؛ برخاست، نه تمام و بر خویشتن می‌ژکید.

(شهریور 89، دی 85، شهریور 90)

260. برخاست، نه تمام و بر خویشتن می‌ژکید.

(شهریور 87، شهریور 84)

261. بوسهل زوزنی بر خشم خود طاقت نداشت؛ بر خویشتن می‌ژکید.

(شهریور 83)

262. گفت: در همه‌ی کارها ناتمامی؛ وی نیک از جای بشد.

(دی 86)

263. و حسنگ خود مرده بود، که جلّادش رسن به گلو افکنده بود و خبه کرده.

ب) واژگان:

(شهریور 82)

264. تاریخ او را به داستانی دراز مانده کردم. این سخنی گزاف نیست.

(فرداد 85)

265. بیهقی اشخاص داستان و سجایای آنان را خوب به جا می‌آورد.

(دی 83)

266. در باب حشمت و تضریب بوسهل زوزنی سخن رانده است.

(فرداد 86)

267. این بوسهل مردی امام‌زاده بود.

(فرداد 89)

268. این بوسهل مردی امام‌زاده و محتشم و فاضل و ادیب بود.

(فرداد 87)

269. آن چاکر را لت زدی.

(شهریور 90، دی 88)

270. جبه‌ای داشت حبری‌رنگ با سیاه می‌زد.

(دی 86)

271. جبه‌ای داشت حبری‌رنگ با سیاه می‌زد.

(دی 82)

272. چون او این مکرمت بکرد، همه - اگر خواستند یا نه - بر پای خاستند.

(دی 84)

273. برخاست، نه تمام و بر خویشتن می‌ژکید.

(شهریور 88، شهریور 83)

274. سراسر کتاب بیهقی مشحون است از گفت‌وگوهای اشخاص با یکدیگر.

(شهریور 82، شهریور 86)

275. بهتر از این نمی‌توان محاورات اشخاص را تنظیم کرد.

(دی 89)

276. جلّادش رسن به گلو افکنده و خبه کرده.

(شهریور 87، شهریور 82)

277. او در عین ایجاز، حق مطلب را ادا کرده است.

پ) خودآزمایی:

(دی 87)

278. منظور از عبارت «زعارتی در طبع وی مؤکد شده بود.» چیست؟

(فرداد 86)

279. در عبارت زیر مقصود از «لت زدن» و «فروگرفتن» چیست؟

«همیشه چشم نهاده بودی تا پادشاهی جبار، بر چاکری خشم‌گرفتی و آن چاکر را لت زدی و فروگرفتی.»

(شهریور 82، دی 83، فرداد 84، شهریور 87، دی 89)

280. از عبارت «مشتی رند را سیم دادند که سنگ زنند.» چه پیامی را می‌توان استنباط کرد؟

(شهریور 89)

281. با توجه به عبارت زیر، «عنان قلم در اختیار داشتن» کنایه از چیست؟

«بیهقی نویسنده‌ای است که عنان قلم را در اختیار داشته و به اقتضای حال، آن را به گردش درمی‌آورده است.»

(دی 89، فرداد 90)

282. هدف «بیهقی» از آوردن حکایت‌های مناسب در خلال حوادث چیست؟



ت دانش‌های ادبی:

283. در نوشته‌ی زیر نویسنده از چه نوع نقدی کتاب «تاریخ بیهقی» را مورد بررسی قرار داده است؟
«آهنگ موزون نثر بیهقی به واسطه‌ی به‌گزین کردن بیهقی است از میان انبوه واژه‌ها و ترکیبات.»

ث درک مطلب:

284. با توجه به عبارت «بوسهل زوزنی لاف زدی که «فلان را من فرو گرفتم»، قسمت مشخص شده به چه معناست؟ (فرداد 88)
285. با توجه به عبارت «همیشه چشم نهاده بودی تا پادشاهی بزرگ و جبار، بر چاکری خشم گرفتی و آن چاکر را لت زدی و فرو گرفتی، این مرد از کرانه بجستی و فرصتی جُستی و تضریب کردی و آلمی بزرگ بدین چاکر رسانیدی و آن‌گاه لاف زدی که «فلان را من فرو گرفتم» - و اگر کرد، دید و چشید.» (دی 81)

الف) مفهوم کنایی «چشم نهادن» چیست؟

ب) مفهوم عبارت «اگر کرد، دید و چشید» را بیان کنید.

ج) منظور از «فرو گرفتن» چیست؟

286. با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید. (شهریور 90)

«حسنک پیدا آمد، بی‌بند؛... دستاری نشابوری مالیده و موزه‌ی میکائیلی نو در پای و موی سر مالیده، زیر دستار پوشیده کرده اندک‌مایه پیدا می‌بود.»

الف) «مالیده» در مورد دستار به چه معنایی است؟

ب) «بی‌بند» به چه معنایی است؟

287. در عبارت «در راه، امیر بر چند تن بگذشت که اسبان می‌کشیدند و می‌گریستند؛ دلش بیچید و گفت: سخت تباه شده است حال این لشکر.» (دی 89)

الف) «اسبان می‌کشیدند» بیانگر چه حالتی است؟

ب) «دلش بیچید» به چه معنایی است؟

288. با توجه به عبارت «خواجه احمد او را گفت: در همه‌ی کارها ناتمامی؛ وی نیک از جای بشد...» قسمت مشخص شده به چه معناست؟ (دی 88)

289. در عبارت زیر منظور از «وی» چه کسی است؟ و «نیک از جای بشد» یعنی چه؟ (شهریور 81)
- «خواجه احمد او را گفت: در همه‌ی کارها ناتمامی، وی نیک از جای بشد.»

290. با توجه به عبارت «چون حسنک بیامد، همه بر پای خاستند. بوسهل زوزنی بر خشم خود طاقت نداشت؛ برخاست، نه تمام و بر خویشتن می‌ژکید»، بوسهل زوزنی از هواداران حسنک بود یا از مخالفان او؟ کدام عبارت بیانگر این مطلب است؟ (فرداد 87)

291. منظور بیهقی از ایستاده نشان دادن پیکان در صحنه‌ی بر دار کردن حسنک چیست؟ (فرداد 90)
- «پیکان - که «آنان را ایستانیده بودند که از بغداد آمده‌اند!»

ج حفظ شعر:

292. / واندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند (فرداد 81، فرداد 88)
293. دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند / واندر آن شب آب حیاتم دادند (شهریور 90)
294. بی‌خود از شعلشعی پرتو ذاتم کردند / باده از صفاتم دادند (دی 81)
295. / آن شب قدر که این تازه براتم دادند (شهریور 88)
296. چه مبارک بود و چه فرخنده شبی / آن شب قدر که این تازه دادند (دی 87)
297. چه مبارک سحری بود و چه فرخنده شبی / آن شب قدر که این تازه دادند (فرداد 90)
298. من اگر کام‌روا گشتم و خوشدل چه عجب / (دی 89)
299. هاتف آن روز به من این دولت داد / که بدان جور و جفا صبر و ثباتم دادند (دی 89)
300. می‌ریزد / اجر صبری است کز آن شاخ نباتم دادند (شهریور 89)
301. این همه شهد و شکر کز می‌ریزد / اجر است کز آن شاخ نباتم دادند (دی 88)
302. این همه شهد و شکر کز سخنم می‌ریزد / اجر است کز آن شاخ نباتم دادند (فرداد 90)
303. همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود / که ز (فرداد 89)

آزمون‌های نهایی اخیر

بسمه تعالی			
سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (3)		رشته‌ی: ریاضی فیزیک و علوم تجربی	ساعت شروع: 8 صبح
		مدت امتحان: 80 دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: 1390/03/05	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم خردادماه 1390			
ردیف	سؤالات		
نمره			
الف	معنی و مفهوم شعر و نثر ابیات و عبارات زیر را به نثر روان، بازگردانی کنید.		
	0/25	1. پا به رکاب گذاشتیم.	
	0/25	2. جامه‌ی ژنده پوشید.	
	0/25	3. باز رفتیم توی نخ گل‌دسته‌ها.	
	0/25	4. با شمشیر آخته به سوی میدان نبرد می‌رفت.	
	0/5	5. از خطر زوال در دوران مسلمانی ایرانیان مصون داشت.	
	0/5	6. دست هوا به رشته‌ی جان بر، گره زده‌ست	
	0/5	7. آن گاه لاف زدی که فلان را من فرو گرفتم.	
	0/75	8. تا خویشتن را ضیعتکی حلال خرنده و فراخ‌تر بتوانند زیست.	
	0/75	9. به قهر یک قبضه‌ی خاک از روی جمله‌ی زمین برگرفت.	
	1	10. خاک سیه بر سر او کز دم تو تازه نشد	
1	11. اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.		
ب	لغت معنی لغات و ترکیب‌های مشخص‌شده را بنویسید.		
	0/25	12. شما که پرده‌ها از صورت شاه شهید ساخته‌اید، یکی هم از این شاه زنده بسازید.	
	0/25	13. عصاره‌ی تاکی به قدرت او شهد فایق شده.	
	0/25	14. گویی دوباره روحش به کالبدش برگشته است.	
	0/25	15. وزر و وبال این به چه کار آید؟	
	0/25	16. می‌ترسم اگر از گشادن عقده‌های من آغاز کنی، ملول شوی.	
	0/25	17. باز زین و برگ را بر گرده‌ی کهرها و کرندها نهادند.	
	0/25	18. از هر کران بانگ رحیل آید به گوشم	
	0/25	19. چون که موسی این عتاب از حق شنید	
	بانگ از جرس برخاست وای من خموشم در بیابان در پی چوپان دوید		
	پ	خود آزمایی	
0/25		20. چرا شخصیت اصلی داستان گاو، ماجرای ساختگی فرار گاو را باور نمی‌کند؟ (ذکر یک مورد)	
0/25		21. معادل امروزی «گران» در بیت زیر چیست؟	
0/25		«ز نیروی اسپان و زخم سران شکسته شد آن تیغ‌های گران»	
0/25		22. زیبایی شروع داستان «گل‌دسته‌ها و فلک» در چیست؟	
0/25		23. پیام داستان «زاغ و کبک» با کدام مقوله‌ی فرهنگی عصر ما ارتباط دارد؟	
0/25	24. کدام کلمه در این بیت مولانا ایهام دارد؟		
«راز، نهان دار و خمش و خمشی تلخ بود آن چه جگر سوزه بود باز جگر سازه شود»			
«ادامه‌ی سوالات در صفحه‌ی دوم»			



بسمه تعالی					
سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (3)		رشته‌ی: ریاضی فیزیک و علوم تجربی	ساعت شروع: 8 صبح		
سال سوم آموزش متوسطه		مدت امتحان: 80 دقیقه			
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: 1390/03/05			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم خردادماه 1390					
ردیف	سؤالات				
نمره					
0/25 0/5 0/5 0/5	25. شاعر در بیت زیر چه عاملی را شرط دستیابی به کیمیای عشق می‌داند؟ «جان‌گدازی اگر به آتش عشق / عشق را کیمیای جان بینی» 26. هدف بیهقی از آوردن حکایت‌های مناسب در خلال حوادث چیست؟ (دو مورد) 27. با توجه به بیت «بشکن دل بی‌نواي ما را ای عشق / این ساز، شکسته‌اش خوش‌آهنگ‌تر است» چرا شاعر دل‌های شکسته را خوش‌آهنگ‌تر می‌داند؟ 28. شعر زیر در چه قالبی سروده شده است؟ یک ویژگی این قالب را بنویسید. «جهان، قرآن مصور است / و آیه‌ها در آن / به جای آن که بنشینند، ایستاده‌اند / درخت یک مفهوم است...»				
	0/25 0/25 0/25 0/25 0/25 0/25 0/25 0/25 0/5 0/5	دانش‌های ادبی 29. در بیت «زاغی از آن‌جا که فراغی گزید / رخت خود از باغ به راغی کشید» کدام آرایه‌ی ادبی وجود ندارد؟ الف) جناس تام ب) جناس ناقص پ) کنایه ت) واج آرایی 30. در بیت زیر یک آرایه‌ی ادبی بیابید. «اگرچه تلخ باشد فرقت یار / در او شیرین بود امید دیدار» 31. داستان «گل‌دسته‌ها و فلک» برگرفته از کدام اثر جلال آل احمد است؟ 32. عطار در کدام کتاب به هفت مرحله‌ی عرفان اشاره دارد؟ 33. «دعوت به نیکی» در داستان «سه پرسش» تولستوی، بیانگر کدامیک از عناصر داستان است؟ 34. با توجه به شعر زیر از تاگور «فانوس» نماد چیست؟ «آنان که فانوسشان را / بر پشت می‌برند، / سایه‌هاشان پیش پایشان می‌افتد!» 35. با توجه به متن زیر از درس «خون خورشید» زاویه‌ی دید یا راوی داستان را بنویسید. «دستی بر موهای پرپشت و سفید صورتش کشید؛ اندکی دیدگان خود را مالید و ابروانش را کنار زد و در چشمان یک‌یک دقیق شد...» 36. نویسنده‌ی فیلم‌نامه‌ی «گاو» کیست؟ 37. کلیله و دمنه مشتمل بر حکمت‌ها و معارف بشری است که به زبان و در قالب بیان می‌شود. 38. مشهورترین اثر هر یک از نویسندگان زیر را بنویسید. الف) محمد بهمن بیگی ب) علی محمد افغانی			
		0/25 0/25 0/25 0/5 0/5	ث) درک مطلب 39. در بیت زیر «شاخ زمرّد» بیانگر چه رنگی است؟ «شقایق بر یکی پای ایستاده / چو بر شاخ زمرّد، جام باده» 40. «آینه» در عبارت زیر از درس شب‌نم عشق استعاره از چیست؟ «صبر کنید تا من بر این مشت خاک دست‌کاری قدرت بنمایم، تا شما در این آینه نقش‌های بوقلمون ببینید.» 41. در عبارت «کمال‌الملک – هر سه مورد، امتیاز مخصوصی است که سلطنت به اهل هنر می‌دهد، نشان حبس و تبعید را در سینه دارم. با حکم اعدام، دیگر سرافرازمان می‌فرمایند. گرچه این پیر، بر حق، دل کسب این منصب را دارد.» منظور از «منصب» چیست؟ 42. مفهوم کنایه‌ی به کار رفته در عبارت «ما سرمون هم از پشت چشم داره» چیست؟ با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید. «ز نیرنگ زالی بدین سان دُرُست و گر نه که پایت همی گور جُست ... کمان را به زه کرد و آن تیرِ گز که پیکانش را داده بُد آبِ رَز» الف) مصرع دوم بیت اول بیانگر چه مفهومی است؟ ب) «آب رز دادن به پیکان» به چه کاری اشاره دارد؟		
			«ادامه‌ی سوالات در صفحه‌ی سوم»		

مجموعه کتاب‌های مرجع نهایی



ویژگی‌های کتاب

- ✓ کامل‌ترین مرجع سؤالات امتحان نهایی
- ✓ همه‌ی سؤالات امتحان نهایی از سال ۸۴ تا سال ۹۲
- ✓ طبقه‌بندی سؤالات براساس عناوین کتاب درسی
- ✓ چیدمان سؤالات براساس ترتیب موضوع و سال
- ✓ پاسخ‌های تشریحی و مختصر و مفید
- ✓ نمونه امتحانات کامل سال‌های اخیر در انتهای کتاب

انتشارات مهرماه
۳-۸۴۰۰۸۴۴۰
www.mehromah.ir
sms: ۳۰۰۰۷۲۱۲۰



9 786005 799736